

Nr 217.

Av herrar **von Sydow** och **Widell**, *i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete.*

I anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 5 med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete ha vi härmed äran väcka följande motion:

Den ifrågavarande propositionen avser borttagande ur lagen av de nu gällande bestämmelserna om en s. k. karenstid om 35 dagar, under vilken sjukpenning icke utgår från försäkringsinrättning, utan arbetsgivaren skall direkt utbetala ersättning till den skadade enligt vissa stadgade grunder.

Ifrågavarande bestämmelser innefattades icke i Kungl. Maj:ts proposition till 1916 års riksdag utan infördes på förslag av det särskilda utskottet, vilket hade nämnda proposition till behandling. Stadgandena infördes endast provisoriskt, intill dess särskild lag om sjukförsäkring bleve genomförd. Anledningen till deras genomförande var den, att man tänkt sig, att när sjukkas-sefrågan blivit definitivt ordnad, vården om de genom olycksfall skadade under den första tiden skulle övertagas av sjukkassorna, varigenom man skulle erhålla dels större snabbhet ifråga om vården av de skadade och dels bättre kontroll under sjuktiden. Då socialministern nu ansett sig böra föreslå dessa bestämmelsers upphävande, har detta skett av i huvudsak följande anledningar.

Den förhoppning, man vid 1916 års riksdag hyste därom, att ganska snart en sådan organisation av sjukkasväsendet skulle bliva genomförd, att det-samma bleve fullt ägnat för en samverkan med olycksfallsförsäkringens or-gan, syntes få uppgivas, sedan Kungl. Maj:ts vid 1926 och 1927 års riks-dagar framlagda förslag angående sjukförsäkringens ordnande blivit avslagna av riksdagen. Faktiskt hade den möjlighet med frivillig försäkring under karenstiden, vilken stode arbetsgivaren öppen, numera kommit till använd-ning i så stor utsträckning att i omkring tre fjärdedelar av olycksfallen för-säkringsinrättningarna ändock vore förpliktade att omedelbart taga hand om de försäkrade, varav framginge, att utvecklingen i viss mån själv korrigerat nu gällande system i förevarande avseende. Av riks-försäkringsanstalten

hade antagits vissa anordningar, genom vilka nöjaktig kontroll beträffande sjuktiden samt snabbhet i fråga om sjukvårds meddelande efter olycksfall syntes i allmänhet bliva uppnådd. De enskilda bolagen vore i sådant hänseende i allmänhet i tillfälle att anlita arbetsgivarna såsom sina organ. Ur psykologisk synpunkt kunde framhållas, att med nu gällande system det mången gång måst för en arbetsgivare verka främmande och irriterande, att ehuru han varit tvungen att erlægga försäkringspremier, han likväl kunde nödgas utgiva direkt ersättning till skadade arbetare, nämligen under karenstiden. Ehuru lagen vilade på den riktiga grundsatsen, att sjukpenningens storlek borde så nära som möjligt stå i direkt förhållande till den skadades vanliga arbetsförtjänst, hade man av praktiska skäl i fråga om karenstiden nödgats fastställa en viss taxa för sjukpenningens beräkning, genom vilken den skadade bleve sämre ställd under karenstiden än den efterföljande tiden.

Trots alla dessa skäl är det endast med tvekan socialministern föreslår den nuvarande s. k. karenstidens borttagande. Denna tvekan är lätt att förstå. I och för sig är det otvivelaktigt riktigare, att vården av de skadade i första hand övertages av lokala organ än av en centraliserad anstalt. Då emellertid med hänsyn till det läge, vari sjukkassefrågan befinner sig, en sådan anordning icke lärer under överskådlig framtid låta genomföra sig, vilja vi för vår del ansluta oss till den kungl. propositionen under vissa villkor.

I Kungl. Maj:ts proposition till 1916 års riksdag fanns intagen en bestämmelse om verklig karenstid i fråga om sjukpenningen, i det nämligen däri stadgades, att sjukpenningen skall utgå först från och med fjärde dagen efter dagen för olycksfallet. Detta stadgande infördes på förslag av riksförsäkringsanstalten av det skäl, att man kunde befara, att eljest en skadad, som i verkligheten varit hindrad arbeta i en, två eller tre dagar efter olycksfallsdagen, bleve frestad att göra allt för att anses sjuk å fjärde dagen, då han därigenom erhöle sjukpenning för fyra dagar, under det han eljest icke erhöle någon kontant ersättning. Vid ärendets behandling i riksdagen godkändes Kungl. Maj:ts förslag i denna del av båda kamrarna, men blev på grund av olika beslut mellan kamrarna i andra delar av förslaget, däribland om den s. k. karenstiden, frågan ånyo föremål för behandling inom det särskilda utskottet. Utskottet föreslog, att andra kammaren skulle godkänna första kammarens beslut om den s. k. karenstiden, vilken dock skulle ned sättas från sextio dagar till trettiofem dagar, men att å andra sidan i enlighet med inom andra kammaren väckt yrkande sjukpenning skulle utgå från och med dagen efter olycksfallet, under förutsättning, att olycksfallet medfört sjukdom under mer än tre dagar efter dagen för olycksfallet. Denna kompromiss godkändes av båda kamrarna.

Då sålunda den nu gällande bestämmelsen, att sjukpenning skall utgå efter dagen för olycksfallet, under förutsättning att sjukdomstillståndet varat minst fyra dagar, tillkommit såsom en kompromiss emot införandet av den s. k. karenstiden om trettiofem dagar, synes oss konsekvensen fordra, att då sistnämnda bestämmelse upphäves, man även i förstnämnda avseende återgår till Kungl. Maj:ts av båda kamrarna ursprungligen gillade förslag vid 1916 års

riksdag, att sjukpenning icke utgår under de tre första dagarna efter olycksfallet. Emelltid är det även av andra, mycket starka sakliga skäl vi framställa detta yrkande. Vi våga bestämt påstå, att under den tid 1916 års lag varit gällande, erfarenheten alltmer visat olämpligheten av det nu gällande stadgandet, att den verkliga karenstiden är begränsad till endast en dag, nämligen själva olycksfallslagen. De av riks försäkringsanstalten förut uttalade farhågorna i dessa hänseenden ha i hög grad bekräftats. Riks försäkringsanstalten har också vid flera tillfällen förordat en återgång till stadgandet i denna del i 1916 års proposition.

I detta sammanhang kunna vi icke underlåta att med några ord behandla frågan om kostnaderna för genomförande av Kungl. Maj:ts förslag, därvid vi i huvudsk skola hålla oss till frågan om ökningen i försäkringsanstalternas s. k. prestationskostnader, d. v. s. kostnaderna för sjukersättningarna. Enligt riks försäkringsanstaltens beräkningar skulle genom den ifrågasatta lagförändringen uppstå en ökning i prestationskostnaderna av icke mindre än 1,730,000:— kr. årligen, motsvarande efter en genom vår försorg gjord beräkning 10.7 %. Nu måste det visserligen medgivas, att denna ökning står i överensstämmelse med de ursprungliga grunderna för 1916 års lag, men å andra sidan är att besinna, att man genom sedermera genomförda lagändringar, särskilt ändringarna av år 1919 och år 1926, gått långt utöver ramen för 1916 års lagstiftning. Om man genomför det av oss föreslagna stadgandet om en verklig karenstid om tre dagar, skulle en avsevärd jämkning i kostnadsökningen åstadkommas, utan att man därigenom ginge under 1916 års förslag, vari som nämnt en dylik verklig karenstid fanns införd. Enligt sjuklängdstabellen i besparingskommitténs betänkande sid. 397 kan beräknas, att mot ungefär 30,000 sjukdagar under de tre första dagarna efter dagen för olycksfallet svara 218,006 sjukdagar under hela den nuvarande s. k. karenstiden. Ett införande av tre dagars verklig karenstid skulle sålunda minska antalet dagar, för vilka ersättning skall utgå, med 13,76 %. Härigenom skulle ökningen i prestationskostnaden enligt det nu framlagda förslaget minskas från 10,7 % till 6,7 %, eller från 1,730,000:— kr. till 1,083,000:— kr.

Aven i ett annat avseende påkallar enligt vår mening de nu föreslagna ändringarna i den gällande olycksfallsförsäkringslagen i förening med förut genomförda ändringar en jämkning i ett visst avseende. I lagens § 16 stadgas, att försäkringsbolag, som medgives rätt att meddela försäkring enligt samma lag, är skyldigt att till statsverket erlægga bidrag för bestridande av omkostnaderna för försäkringsrådets och riks försäkringsanstaltens verksamhet med 3 % av summan av försäkringsavgifterna. Alderdomsförsäkringskommittén hade föreslagit ett belopp av 5 % av samma kostnader, men i kungl. propositionen till 1916 års riksdag nedsattes bidraget till 3 % med den motivering att vid normerandet av förvaltningsbidraget för arbetsgivarebolag allenast borde tagas hänsyn till värdet av de förmåner, som beredas dessa bolag genom försäkringsrådets och riks försäkringsanstaltens verksamhet. Departementschefen ansåg, att kostnaden för försäkringsrådet borde beräknas till 120,000:— kr. om året och att två tredjedelar därav borde täckas av bolagen, utgörande

alltså 80,000:— kr. årligen, eller efter beräkning av en samfällad premiesumma för bolagen av 4,000,000:— kr., 2 % av deras premieintäkt. I anledning härav och då den del, varmed bolagen borde bidra till riksförsäkringsanstaltens kostnader, kunde skattas till 1 % å premiesumman, kom man till det belopp av 3 %, som nu finnes stadgat. Emellertid har bolagens samfällda premieintäkt sedan dess högst väsentligt stigit, icke minst genom de sedermera vidtagna lagförändringarna år 1919 om höjande av maximum för den beräknade arbetsförtjänsten från 1,800:— kr. till högst 2,400:— kr. och år 1926 om samma maximums ytterligare höjande till 3,000:— kr. Bolagens samfällda premieintäkt översteg 1926 8,350,000:— kr. och torde för 1927 uppgå till minst 9,500,000:— kr., motsvarande ett förvaltningsbidrag till det allmänna av 285,000:— kr. Skulle Kungl. Maj:ts nu framlagda förslag oförändrat antagas, kunna premierna för 1929 beräknas till över 10 miljoner kr., motsvarande ett förvaltningsbidrag av 300,000:— kr. Något reellt skäl att öka bolagens förvaltningsbidrag till mycket mer än vad som beräknades 1916 förefinnes icke. Kostnaden för försäkringsrådet uppgick under sista budgetåret till cirka 128,000:— kr. mot av Kungl. Maj:t år 1916 beräknade 120,000:— kr. Enligt besparingskommitténs beräkning (sid. 107) kan kostnaden för riksförsäkringsanstaltens statistiska byrå beräknas till cirka 126,000:— kr. Det torde förtjäna anmärkas, att departementschefens antagande, att försäkringsrådets arbete i huvudsaklig del skulle tagas i anspråk av försäkringsbolagen, icke har bekräftats. Vissa år har rådet haft flera mål från riksförsäkringsanstalten än från de ömsesidiga bolagen, och för närvarande torde antalet väga ungefärligen jämt. Vi anse sålunda, att om Kungl. Maj:ts förslag angående den s. k. karenstidens borttagande bifalles, de ömsesidiga försäkringsbolagens bidrag till omkostnader för försäkringsrådets och riksförsäkringsanstaltens verksamhet skola nedsättas till en och en halv procent.

Vi föreslå alltså,

att riksdagen för sin del måtte bifalla den föreslagna lagen om ändring i vissa delar av olycksfallsförsäkringslagen med följande ändringar och tillägg:

»*Ingress.* Härigenom förordnas, att 37:e § i lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete skall upphöra att gälla samt att 6:e, 10:e, 16:e och 35:e §§ i samma lag — — — — —

— — — — — lydelse:

6:e §. Har arbetare skadats till följd av olycksfall i arbetet, skall på grund av försäkringen till honom i ersättning utgivas:

1) om olycksfallet medfört sjukdom, som förorsakar förlust eller nedsättning av arbetsförmågan:

a) erforderlig läkarvård jämte läkemedel — — — — — glasögon och dylikt.

b) sjukpenning för varje dag utgörande vid förlust av arbetsförmågan ett belopp bestämt i förhållande till den skadades årliga arbetsförtjänst på sätt

nedan angives (hel sjukpenning), och vid nedsättning av arbetsförmågan det lägre belopp, som svarar mot nedsättningen, dock att sjukpenning ej utgår under de fyra första dagarna efter olycksfallet, dagen för olycksfallet inräknad, och ej heller utgår, där ej arbetsförmågan blivit nedsatt med minst en fjärdedel; skolande hel — — — — —

fem kronor 50 öre;

2) = Kungl. propositionen

10:e § = Kungl. propositionen

16:e §. Såsom bidrag — — — — —

motsvarande 5 % av försäkringsavgiften beräknad utan hänsyn till avdrag, som i 11:e § omförmäles.

Försäkringsbolag, som i 4:e § avses, är dock skyldigt att till statsverket erlägga bidrag till bestridande av nämnda omkostnader. Bidraget erlägges för varje räkenskapsår efter årets utgång på tid och sätt som av Konungen bestämmes med belopp motsvarande en och en halv procent av summan av försäkringsavgifterna — — — — — försäkringar.

Övriga omkostnader — — — — — är stadgat.

35:e § = Kungl. propositionen.

Övergångsbestämmelserna = Kungl. propositionen.»

Stockholm den 21 januari 1928.

Hjalmar von Sydow.

Ludvig Widell.

